

אתיקה מקצועית

14

רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

לשכת עורכי הדין | הוועד המרכזי | גליון 14 | אוגוסט 2005

האם יש מקום לאסור מגע עם עדי הצד שכנגד

דרור ארד אילון, עו"ד | יו"ר ועדת האתיקה הארצית

כלל 37 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986 אוסר על עורך דין לבוא בדברים עם עד של הצד השני בעניין הקשור לעדותו. לכלל זה חריגים החלים כאשר העד של הצד השני הוא לקוחו של עורך הדין, ואם הלקוח הוא תאגיד – כאשר העד הוא המנכ"ל או יו"ר הדירקטוריון וההנהלה. במשפט האזרחי החריג רחב יותר, והוא חל על כל אדם שפעל מטעמו של לקוחו של עורך הדין בעניין נשוא המשפט. חריג נוסף הוא קבלת היתר מבית המשפט או הוועד המחוזי. יצוין שבקשות מסוג זה נדירות למדי, ולרוב כופפים עצמם הסנגורים לרשימת עדי התביעה.

הכלל מבוסס על תפיסה, שמקורה במשפט האנגלי, לפיה עורך דין מייצג (בריסטר) פועל ב"מתחם מוגן". כפי שהוא אינו רשאי לפנות לבעל דין מיוצג (כלל 25), כך גם אינו רשאי לפנות לעדיו של הצד השני. התכלית של כלל 37 היא תכלית אתית, שמסדירה את "חלוקת העבודה" בין עורכי הדין.

כתוצאה מאיסור זה עלול הייצוג המשפטי להיפגע. לא פעם מגלה עורך דין שעד תביעה לא נשאל במשטרה (או בהכנת התצהיר במשפט אזרחי) על עניינים מרכזיים הנוגעים למשפט, ואין לעורך הדין כל דרך לקבל את המידע לפני המשפט. במקרים אחרים, התביעה מוותרת על חקירתו של עד, וכך עד לסיום פרשת התביעה אין להגנה כל יכולת ללמוד מה יש בפי העד (גם אם עדותו חשובה לחקירת עדים אחרים). פגיעה זו חריפה במיוחד במשפט הפלילי, שכן העדר גישה למידע פוגע בזכות הנאשם לייצוג משפטי הולם. ועוד: במקרים מתאימים, עשויה קבלת המידע לקצר את המשפט ולחסוך ראיות. כך, אם מתרשם עורך הדין מעדותו של עד תביעה, הוא עשוי להמליץ לנאשם לוותר על חקירתו הנגדית ואף להסכים להסדר טיעון. אם מתברר שהעד תומך בגרסת ההגנה, יכול עורך הדין לפנות לפרקליטות בבקשה לבחון את הראיות מחדש.

ועדת הרוויזיה בכללי האתיקה דנה בכלל 37 מספר פעמים בשנים האחרונות. עו"ד ד"ר דייוויד וינר ז"ל, שהיה סגן הסיניור הציבורי הארצי, אמר: "אנחנו הגענו למסקנה בעבודתנו שזה עניין של סכנה ימיומית של עיוותי דין. הפרקליטות כותבת בכתב האישום רשימה ארוכה של אנשים שאי אפשר לפנות עליהם... לא חשוב שכללי האתיקה יכולים להגן על עורכי דין מפני הסתכנות במחיר שלא יהיה משפט הוגן לנאשם..."

ד"ר לימור זר-גוטמן הבהירה, שהאיסור פוגע גם בנאמנות עורך הדין ללקוחו וגם בחובתו כלפי בית המשפט. לדבריה, אין להשתמש בכללי האתיקה לצורך הרחבת האיסורים הפליליים.

עורכת: ד"ר לימור זר-גוטמן, עו"ד ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** דרור ארד-אילון, עו"ד
המערכת: רח' דניאל פריש 10, תל-אביב 64731, טל. 03-6918691, פקס. 03-6918696

מאמרי המערכת: האם יש מקום לאסור מגע עם עדי הצד שכנגד ■ חובת הסודיות
וחסיון עורך דין לקוח, חלק ראשון ■ **הנחיות והחלטות:** ועדת אתיקה ארצית

התברר, שבאמצעות הברית לא קיים איסור כזה, ובאנגליה, שם נולד הכלל על רקע חלוקת התפקידים ההיסטורית בין הבריסטר לסוליסטר, בוטל האיסור זה מכבר, ונקבע שאיסוף מידע מעדי התביעה (בהסכמתם) הוא חובה אתית הנגזרת מחובת הנאמנות. (ראו: דר' ג' קלינג **אתיקה בעריכת דין** (תשס"א-2001), עמ' 387-388; עו"ד אורנה אליגון-דר, "על זכותו וחובתו של הסניגור לשוחח עם עדי התביעה", **הסניגור** 42 (2000)).

על יסוד דברים אלו, המליצה ועדת הרביזיה בפני המועצה הארצית (בשנים 2001 ו-2004) לתקן את כלל 37.

הפרקליטות התנגדה בתוקף רב לביטול הכלל. לטענתה, תכליתו העיקרית של הכלל היא למנוע מעורכי הדין לעבור עבירות פליליות נגד המשפט (הטרדת עד, הדחת עד ושיבוש הליכי משפט). ביטול הכלל, לפי טענה זו, הוא בבחינת פח יקוש. קושי אחר שהתעורר הוא פנית עורך דין לנפגעי עבירות מין ואלימות, ועליכן הסכימה ועדת הרוויזיה להותיר את האיסור הקיים לגביהם.

אגף החקיקה במשרד המשפטים, הביע עמדה מתונה יותר. לפי ניר העמדה שהגיש למועצה הארצית, תכליתו של הכלל היא אכן אתית ולא פלילית. אולם הכלל הפך לחלק מן המשפט הנוהג בארץ, ולביטולו עלולה להיות השלכה גם על הזהירות מפני חציית גבול המותר בתחום הפלילי. נדרשת בחינה חדשה וכוללת של האיסורים הפליליים על מגע עם עדים. באשר למניעה האתית על מפגש עם עדים, יש להתירה על כנה, אולם במקביל יש לקבוע קריטריונים שינחו את הפרקליטות לבחון בקשות למתן היתר, ולהיעתר להן במקרים המתאימים.

לאחר הודעת אגף החקיקה, הסירה המועצה הארצית ברוב דעות את ההצעה לתיקון הכלל מסדר יומה. אלא שבכך לא תם העניין. עמדת משרד המשפטים מציבה את מרכז הכובד של האיסור בתחום האתי ולא הפלילי, ומצדיקה פרשנות מחודשת של הכלל. כך, צריכה הנטייה להתיר מפגש עם עדי הצד שכנגד לגבור. לעומת כוחה של התביעה הכללית (וגם של בעל דין במשפט אזרחי) לקבוע את עדיה, עומד כוחו של הצד השני לבקש מפגש עם עדי התביעה, משיקולי נאמנות ללקוח וגילוי האמת. נקודת האיזון בין שני הכוחות נעה לכיוונה של הגנה ראויה ושל חובת הנאמנות.

שינוי נקודת הכובד, מזמין כל עורך דין, המוצא שיש לו חובה לברר עובדות עם עד של הצד השני, להגיש בקשה הולמת למתן היתר. כאשר תוגש בקשה כזו במשפט פלילי תידרש הפרקליטות, על יסוד ההנחיות שיוצאו, לקבוע את עמדתה לגופו של מקרה, ובית המשפט או הועד המחוזי יבחנו את הבקשה לאור חובת הנאמנות של עורך הדין ללקוחו.

על-אף שהכלל לא בוטל, פרשנותו נעה מתפיסה פורמאלית לתפיסה מטריאלית, המחייבת בחינה, שיקול דעת, ואיזון בין האינטרסים האתיים השונים. עם הזמן נוכל לדעת האם די בכך, או שיש לחזור ולנקוט הליכים לשינוי הכלל.

חובת הסודיות וחסיון עורך דין לקוח, חלק ראשון

ד"ר לימור זריגוטמן עו"ד | עורכת

ההתקשרויות שבין עורך הדין ללקוח נהנות מהגנה כפולה של חסיון בראיות וחובת סודיות אתית. רשימה זו תראה שמדובר בהגנה כפולה אך נפרדת הואיל ואלו שני כללים משפטיים הנבדלים נורמטיבית ותוכנית זו מזו.

חסיון עורך דין-לקוח הקבוע בסעיף 48 לפקודת הראיות [להלן: **סעיף 48**] מעניק לעורך הדין ועובדיו פטור מהחובה להעיד בפני בית המשפט או רשויות החקירה בכל הנוגע לחומר חסוי. החסיון הוא פטור מחובת גילוי ראיות בהליך המשפטי וככזה הוא מהווה חריג לחובה להעיד. סעיף 90 לחוק לשכת עורכי

הדין עוסק בפן האתי של החסיון באשר הוא מטיל על עורך הדין את החובה המשמעתית להעלות את טענת החסיון מקום שעורך הדין נדרש להעיד חומר חסוי בפני בתי המשפט ורשויות החקירה. כפי שמציין ד"ר קלינג בספרו, שתי ההוראות משלימות, "בעוד שסעיף 90 אוסר על עורך הדין לגלות את המידע, מורה סעיף 48 לבית המשפט לא לכוף על עורך הדין את מתן העדות". [ראו: ג. קלינג, **אתיקה בעריכת דין** עמ' 410 (תשס"א-2001)].

חובת הסודיות האתית הקבועה בכלל 19 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) מונעת חשיפה של המידע בכל פורום שהוא, וככזו מהווה חריג לעיקרון הפומביות וחופש המידע. מעצם הגדרתו מוגבל החסיון רק לפורומים בהם מתבצע איסוף ראיות ולכן הוא חל רק בהליך משפטי, חקירה או חיפוש. חובת הסודיות אינה מוגבלת רק לפורומים האוספים ראיות אלא היא חלה כלפי כלא עלמא. החסיון עוסק רק במידע אותו מבקשים להפוך לראיה והוא אדיש למידע שאין מבקשים את גילוייו במסגרת הליך משפטי חקירה או חיפוש. ואילו הסודיות אדישה לשאלה אם מבקשים להפוך את המידע לראיה היות והיא חלה גם על מידע שאין מבקשים לעשות בו שימוש כראיה.

כאשר מוזמן עורך דין לחקירת משטרה בעניין הנוגע ללקוחו, או כאשר עורכת המשטרה חיפוש במשרד עורכי דין, חל רק החסיון הקבוע בסעיף 48 לפקודת הראיות. מנגד, כאשר פונה עיתונאי לעורך הדין ושואל אותו בנוגע ללקוח, חלה רק חובת הסודיות הקבועה בכלל 19 לכללי האתיקה.

עד לאחרונה שרר במשפט הישראלי בלבול בין שני הכללים שהביא לקביעת מבחנים וחריגים זהים. [ראו: ל. זר-גוטמן; "חובת הסודיות של עורך הדין וחסיון עורך דין לקוח: הגיעה השעה להיפרד" **הפרקליט** מו (א) 168 (תשס"ב)]. קיימת חשיבות רבה, נורמטיבית ומעשית, לאבחנה בין השניים.

החשיבות הנורמטיבית נעוצה בשלושה גורמים. ראשית, כפי שציינתי לעיל, חסיון הוא פטור מהחובה להעיד ואילו סודיות היא חריג לעיקרון הפומביות וחופש המידע. שנית, כל אחד מהכללים מוסדר על-ידי גוף שונה, מה שמוביל לראיה שונה. מקומה של חובת הסודיות הוא בדין המשמעתי של מקצוע עריכת הדין וככזו מוסדרת החובה על-ידי לשכת עורכי הדין דרך מוסדותיה האחראים לקביעה ואכיפה של הדין המשמעתי. שונה מכך חסיון עורך דין לקוח הקבוע בדין הכללי וככזה הוא מוסדר על-ידי המחוקק בתי המשפט (כאשר עיקר המלאכה נעשית על-ידי האחרונים).

הגורם השלישי המביא להפרדה נורמטיבית נעוץ אינטרסים השונים המתחרים על ההגמוניה תחת כל כלל, דבר המוביל לאיזון שונה המוליך בתורו ליצירת כללים שונים. חסיון וסודיות מגינות על אותו אינטרס – התקשרות חופשית ומוגנת בין הלקוח לעורך דינו, התקשרות שבלעדיה עלול השירות המשפטי להיכשל מה שיפגע בלקוח ומה שעלול בטווח הארוך למנוע מהציבור לפנות ולקבל עזרה מעורכי דין. מנגד, האינטרסים המתנגשים באינטרס זה שונים ונפרדים תחת כל כלל. כאשר מדובר על הליך משפטי, היכן שהחסיון חל, נפגע האינטרס של גילוי האמת וניהול הליך הוגן וגם האינטרס של צדדים שלישיים. כאשר מדובר על גילוי מחוץ להליך המשפטי, היכן שסודיות חלה, האינטרס הנגדי הוא חופש המידע והגנה על צדדים שלישיים. בנוסף, בעוד שהחסיון מתנגש בחובת עורך הדין כלפי בית המשפט מתנגשת חובת הסודיות בחובת עורך הדין כלפי צד שלישי, חובה הנחשבת לחלשה יותר מהחובה כלפי בית המשפט. ההבדל באינטרסים מוביל, בהכרח לאיזון שונה ולקביעת כללים שונים. ככלל, האינטרסים הנגדיים במקרה של חסיון ובכללם חובת עורך הדין כלפי בית המשפט נתפסים כראויים יותר להגנה מהאינטרסים הנגדיים תחת חובת הסודיות לכן נוצרה חובת סודיות רחבה יותר מאשר החסיון.

החשיבות המעשית לאבחנה בין חסיון לסודיות נעוצה בעובדה שחובת הסודיות רחבה יותר מהחסיון באשר היא מגינה על יותר מידע בהשוואה אליו. דהיינו, יש ומידע שלא יחשב לחסוי כך שעורך הדין יהיה חייב בגילוייו בהליך משפטי, חקירה או חיפוש, אך הוא עדיין יהיה סודי כך שאסור יהיה לעורך דין לגלותו כלפי כלא עלמא. הבדל מעשי נוסף בין סודיות וחסיון נעוץ בשוני בחריגים המתקיימים תחת כל כלל. (בהמשך אעסוק בתחולה ובחריגים המדויקים של כל כלל). הרשימה הבאה תעסוק בצידוקים המשותפים לחסיון וסודיות.

הנחיות והחלטות

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

שכר טרחה: הפסקת ייצוג בפני בית משפט כאשר הלקוח לא שילם שכר טרחה

עובדות עורך דין המייצג לקוח בהליך בפני בית משפט ובין הצדדים אף נחתם הסכם שכר טרחה. בעוד ההליך והייצוג נמשך, מסרב הלקוח לשלם לעורך הדין את שכר טרחתו ועורך הדין מגיש תביעה נגד הלקוח לתשלום שכר טרחתו.

שאלתא האם בנסיבות אלו רשאי עורך דין לבקש מבית המשפט, בפניו הוא מייצג את אותו לקוח, לשחררו מייצוג?

החלטה עריכת דין הוא מקצוע חופשי ולפיכך עורך דין שאינו מקבל שכרו בתיק אזרחי רשאי להשתחרר מהתיק. ברשות בית המשפט. במקרה הנדון, משהוגשה תביעה אזרחית נגד הלקוח, מצטרף לכך גם החשש לניגוד עניינים, והכל בכפוף לאמור בכלל 13 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) תשמ"ו-1986.

שכר טרחה: דרישת עורך הדין לתשלום נוסף של שכר טרחה כ"תמריץ"

עובדות בתביעה לתשלום שכר טרחה שהגיש עורך הדין הנילון נגד לקוחו. קבע בית המשפט: "התובע (עורך הדין הנילון, ל.דג) טען בסוף הדיון כי הוא ביקש תמריץ לנוכח הזמן הרב שהושקע בתיק... (ולכן) יש לתגמל אותו בהתאם..

..אין ספק כי היה על התובע לייצג את הנתבע בנאמנות ובשקידה ראויה מבלי לצפות לקבלת תמריץ כלשהו. לא ברור כיצד התכוון התובע לפעול לייצג את מרשו במידה ולא היה מקבל מהנתבע הבטחה למתן תמריץ.

התובע לא פנה אל הנתבע בבקשה לשלם לו שכר טרחת עו"ד עבור עבודה נוספת שהושקעה עבורו בניגוד לסיכום והסדר שכר הטרחה המקורי, אלא ביקש ממנו תמריץ על מנת לגרום לו "להשקיע" בדיון ועל כן אינני מקבל את טענת התובע לפיה מדובר בתגמול עבור פניותיו הרבות של הנתבע לתובע, כפי שתוארו לעיל.

הנני קובע כי פנייתו של התובע לנתבע לבקש "תמריץ" על מנת "שיקלע יותר סלים במשחק" הייתה פנייה פסולה.

פני ועדת האתיקה טען עורך הדין כי לא ברור לו על סמך מה קבע בימ"ש כי הוא ביקש "תמריץ". לטענתו הדבר לא הועלה כלל על ידי המליון, והוא עצמו לא טען כן.

החלטה לבקש מהנילון תגובה סטטוטורית, שבה יפרט גם את טענתו, לפיה לא ברור לו על מה הסתמך בית המשפט בעניין התמריץ. [החלטה מספר את 40/04]

הערת העורכת מעבר לשאלה העובדתית שעלתה במקרה זה חשוב להדגיש, שדרישת עורך הדין ל"תמריץ" בצורת שכר נוסף כדי שיטיב לייצג את הלקוח הינה דרישה פסולה המהווה הפרה של חובת הנאמנות ללקוח. סעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין וכלל 2 לכללי האתיקה קובעים את חובת עורך הדין לפעול למען לקוחו בנאמנות ובמסירות. פנייה ללקוח, ואף התניה של המשך הייצוג בקבלת שכר טרחה נוסף, בנקודה קריטית בניהול המשפט, נוגדת את חובת הנאמנות ומהווה התנהגות שאינה הולמת עורך דין.

התבטאות שאינה הולמת עורך דין

עובדות בתביעה לשכר טרחה שהגיש עורך הדין הנילון נגד לקוחו הוא כינה את הלקוח "נוכל" "צבוע" "שרלטן". בפסק הדין עצמו (שקיבל את התביעה בחלקה) אין כל התייחסות לביטויים הקשים של התובע-נילון בכתב התביעה.

שאלתא האם יש מקום להעמיד את הנילון לדין משמעתי?

החלטה להעמיד לדין את הנילון, פסק הדין האזרחי אינו עוסק בשאלות האתיות. [החלטה מספר את 31/02].

זכות עיון בפרוטוקולים של ועדת האתיקה הארצית

שאלתא האם יש זכות עיון למתלוננים ולנילונים בפרוטוקולים של ועדת האתיקה הנוגעים לעניינם. יצוין כי הנילון וכן המתלונן, אם ביקש, מקבלים לעיונם את התלונה ואת תגובת הנילון, כך שהחלטה מתייחסת רק לפרוטוקול.

החלטה

- א. ועדת האתיקה יושבת כזרוע הארוכה של הוועד המרכזי שהוא הקובל, והיא מנהלת דיונים בנושאים שונים שבתחום פעולתה. הוועדה אינה חייבת לנהל ואינה מנהלת פרוטוקולים מילוליים ונרשמים בפרוטוקולים רק עיקרי הדעות שהובאו באופן לא שמי. ראה החלטת ועד מרכזי מיום 12.3.02.
- ב. בשאלה של העמדה לדין משמעתי או חוות דעת במקרה פרטי, ועדת האתיקה יושבת כמעין "חבר מושבעים גדול" והיא עוסקת בהחלפת דעות חופשית לצורך גיבוש החלטה בדבר העמדה לדין. עניינים אלה הם דיונים פנימיים במובן הצר של המילה והנזק בפרסומם רב על התועלת שעשויה אולי לעלות מפרסום במקרה מסוים.
- ג. כאשר הוועדה עוסקת בדיון בחוות דעת עקרוניות, הפרוטוקול יהיה גלוי וניתן יהיה לעיין בו.
- ד. יש לפרט בתשובה לפונים את עיקרי הנימוקים שעמדו ביסוד ההחלטה.
- ה. ועדת האתיקה הארצית ממליצה לוועדות האתיקה המחוזיות לאמץ המלצה זו. [החלטה מספר את 108/04].

חסיון: שימוש במידע חסוי לצורך תביעה לתשלום שכר טרחה

עובדות במסגרת תביעה שהגיש עורך הדין נגד לקוחתו לשעבר לתשלום שכר טרחה, חשף עורך הדין את ממצאי בדיקת הפוליוגרף שנערכה ללקוחה בתיק בו ייצג אותה. ממצאים אלו צורפו לתביעת שכר הטרחה כדי לתמוך בטענת עורך הדין בדבר חוסר אמינותה של הלקוחה.

שאלתא האם הפר עורך הדין את חובת החסיון בכך שצרף את ממצאי הפוליוגרף לתביעת שכר הטרחה שהגיש?

החלטה להעמיד את עורך הדין לדין משמעתי כיוון שהפר את חסיון עורך דין-לקוח. [החלטה מספר את 96/02].

הערת העורכת ממצאי הפוליוגרף מהווים חומר חסוי לפי סעיף 48 לפקודת הראיות כיוון שהם מסמכים שהוחלפו בין עורך הדין ללקוח בקשר לשירות המקצועי. לפי פסיקת בית המשפט העליון מותר לעורך דין לעשות שימוש בחומר חסוי לצורך הוכחת תביעתו נגד הלקוח אך זאת במספר תנאים. ראשית, רק כאשר המידע החסוי הכרחי לעילת התביעה מותר לעורך הדין לגלותו. שנית, היקף הגילוי המותר לעורך הדין הוא רק המידע הכרחי לעילת התביעה ולא יותר מכך. לבסוף, על העורך דין למצות את כל הדרכים הקיימות לגביית שכר טרחתו ללא שימוש בגילוי המידע הסודי כאיום, לחץ או השפעה על מנת לקבל את התשלום, לפני שיוכל לגלות את המידע הכרחי כאמור. [ראו: על"ע 17/86 **פלונית נ' לשכת עוה"ד**, פ"ד מא (4)770]

במקרה זה, השתכנעה ועדת האתיקה שאין בממצאי הפוליוגרף כדי לתמוך במישרין במחלוקת שכר הטרחה. דהיינו, לא מתקיים התנאי הראשון.

חסיון: מסירת פרטים לפקיד שומה

שאלתא האם מותר לעורך דין להיענות לפניית פקיד שומה המבקש פרטים על מהות השירות שניתן ללקוחו של עורך הדין, לאחר שהלקוח ביקש לנכות מהכנסותיו את שכר הטרחה ששולם לעורך הדין?

החלטה לא. מהות השירות אשר עורך הדין נתן ללקוח, הינו בגדר דברים שהוחלפו בין הלקוח לבין עורך הדין, ואין ספק כי יש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח. אם הלקוח אינו מוותר על החסיון, אסור לעורך הדין לגלות פרטים אלו. [החלטה מספר את 138/04].

ניגוד עניינים: כלל 14(א), ייצוג נגד צד כלפיו יש לעורך הדין מחויבות

עובדות עורך הדין התבקש לייצג מעביד בסכסוך מול אחד מעובדיו בעניין הקשור לדיני עבודה. אותו עובד, נגדו מתבקש עורך הדין לייצג כעת, חתם לפני למעלה משנה על תצהיר, בתמיכה לטענות אחד מעורכי הדין באותו משרד, בהליך משפטי בו עורך הדין הינו בעל דין. ייתכן והעובד ייחקר בעתיד על התצהיר.

שאלתא האם קיימת מניעה אתית כי עורך הדין ייצג את המעביד מול אותו העובד. ויודגש שלא עורך דין לטובתו חתם העובד על תצהיר, הוא שייצג את המעביד?

החלטה אף עורך דין מאותו משרד לא יכול לייצג את המעביד מול אותו עובד. [החלטה מספר את עס 1656 א]

הערת העורכת החשש לניגוד העניינים שהביא את הועדה לאסור על הייצוג במקרה זה מבוסס על כלל 14(א) לפיו לא ייצג עורך דין לקוח "אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו.. בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחר". במקרה זה, יש לעורך הדין מהמשרד מחויבות כלפי העובד שנתן תצהיר, ואף עשוי להעיד, לטובתו. שלעניין זה אין להבחין בין אותו עורך דין לכל עורך דין אחר מאותו משרד כך שהאיסור חל על כל המשרד.

ניגוד עניינים: כלל 14(א), ייצוג בעניין אישי ונגד צד כלפיו יש לעורך הדין מחויבות

עובדות דירקטוריון חברה עירונית הפועלת כגוף ציבורי, החליט להדיח את מנכ"ל החברה עקב טענה לפעולה בחוסר סמכות. היועץ המשפטי של החברה מסר לחברה, על פי בקשתה, חוות דעת לפיה המנכ"ל פעל בסמכות ועילת ההדחה לא תחזיק אם הענין יגיע לבית הדין לעבודה. הדירקטוריון לא קיבל את חוות הדעת המשפטית והחליט להמשיך בהליכי ההדחה. היועץ המשפטי ביקש מיו"ר הדירקטוריון לשחררו מיצוג החברה כנגד המנכ"ל משני נימוקים. ראשית, חוות דעתו בכתב סותרת את עמדת הדירקטוריון וידועה לכל. שנית, בינו לבין המנכ"ל יש יחסי קירבה והערכה אישיים מזה מספר שנים.

שאלתא האם היועץ המשפטי פעל נכון בבקשתו להשתחרר מייצוג החברה במקרה זה? באם תדחה החברה את בקשתו, האם קיימת מניעה אתית מלייצג את החברה?

החלטה

1. הפונה מעלה שתי נקודות מהן עולה חשש, ויותר מכך, כי היועץ המשפטי לא יוכל לייצג את החברה, במקרה ספציפי זה, כפי שנדרש עורך דין לעשות, דהיינו, בנאמנות ובמסירות.
2. לדעתנו, היועץ המשפטי פעל בהתאם להוראות כלל 14(א) לכללי האתיקה, בעת שפנה לדירקטוריון בבקשה להשתחרר מייצוג במקרה ספציפי זה. [החלטה מספר את 30/05]

בקשות לדחיית מועד דיון

שאלתא האם במקרה להלן מדובר בעבירת אתית: עורך דין המגיש לבית המשפט בקשה לדחיית דיון ובטרם קיבל מענו לבקשתו מבית המשפט מחליט, על דעת עצמו, שלא להתייצב לדיון וגם גורם לאי הופעת לקוחו הנאשם לדיון.

החלטה

- א. עורך דין שמקבל יפוי כח לייצג בתיק, ביודעו שבמועד הדיון הוא עסוק, מקבל על עצמו התחייבות להופיע בתיק או לדאוג למחליף שיהיה מקובל על הלקוח.
- ב. עורך דין המייצג לקוח ואשר הגיש בקשה לדחיית מועד הדיון, והדיון לא נדחה – חלה עליו חובה להתייצב לדיון, או לשלוח במקומו מחליף המקובל על הלקוח.
- ג. ברור, שאין בחובותיו של עורך הדין, כאמור לעיל, משום פתרון מלא לקושי האובייקטיבי, בו מצויים עוה"ד במקרה של מועדים צולבים, ואנו מעבירים את המלצתנו זו לועדת בתי המשפט כדי שתיתן חוות דעתה להיבט זה של הבעיה. [החלטה מספר את 145/04].

כלל 18, העברת טיפול לעורך דין אחר

שאלתא האם מותר לעורך דין להעביר לטיפולו של עורך דין אחר תיקי הוצאה לפועל בהם חדל לטפל?

החלטה סעיף 18 לכללי האתיקה קובע כי: "לא יעביר עו"ד את יפוי הכח לעו"ד אחר, אלא אם כן נתן הלקוח הסכמה נפרדת ומפורשת בכתב, אולם הוא רשאי, לאצול מסמכיו ותיו לעו"ד אחר, או להיעזר בו בפעולותיו". בעניין שבנדון, כל עוד האחריות נשארת אצל עורך הדין, הוא רשאי להיעזר בעו"ד אחר שבו הוא בוחר להיעזר (וזאת להבדיל מלהעביר). אם עורך הדין מוציא את הטיפול ממשרדו והוא אינו מתעדכן בהליכים הננקטים בתיק ובאופן הטיפול בתיק, אזי עליו לקבל את הסכמת מרשו. [החלטה מספר את 213/04].

כלל 11 וב לא חל על גוף מתנדב שלא למטרת רווח

שאלתא האם מותר לעורך דין המתנדב בגוף מתנדב שלא למטרת רווח, כדוגמת "שירות ייעוץ לאזרח", לתת שירותים משפטיים לפונים ללא תשלום?

החלטה כן, כלל 11 מטיל איסורים מסוימים על מתן שירות לגוף הפועל למטרות רווח. הכלל לא חל על גוף מתנדב בקהילה שלא למטרת רווח.

יחסי עורך דין-לקוח, במקרה זה, הם יחסים בין עורך הדין לבין מקבל היעוץ, ולגוף שנותן את המסגרת אין מעמד בעניין זה. [החלטה מספר את 153/03]

כמה זמן חובה לשמור צוואה כחומר ארכיוני

שאלתא כלל 2 לכללי לשכת עורכי הדין (שמירת חומר ארכיוני במרדי עורכי הדין), תשל"א-1971, קובע שבהעד הסכמה אחרת בכתב, חייב עורך דין לשמור כל מסמך לפחות 5 שנים מיום שנמסר למשרדו או מיום סיום ההליך המשפטי בו ייצג את הלקוח. כלל 5 מסייג את תחולת כלל 2 בקובעו: "כללים אלו לא יחולו על צוואות ועל מסמכים אחרים שנמסרו לעורך הדין למשמרת, על פי הסכם מפורש או מכללא, שבביל הלקוח או בשביל אחר". מה אם כן משך הזמן בו יש לשמור צוואה בארכיון?

החלטה פירושו של כלל 5 הוא כי חלה חובה לשמור צוואה ללא הגבלת זמן אלא אם כן הלקוח נותן הוראה אחרת.

מסמכים אחרים שנמסרו לעורך הדין למשמרת יש לשמור בהתאם להוראות ההסכם במפורש או מכללא ואם לא נמסרו הוראות, בהתאם לאמור בכללים, היינו 5 שנים. [החלטה מספר את 199/04].

שימוש ביפויי כח שנחתמו "בלנקו"

עובדות לטענת עורך הדין שפנה לוועדה נפוצה בשנים האחרונות תופעה של עורכי דין בישראל אשר עושים שימוש ביפויי כח שנחתמו "בלנקו", לייצוג תובעים, תושבי הרשות הפלשתינאית, בבית הדין לעבודה, כאשר קיים ספק לגבי מידת כשרותם ותקפותם של יפויי הכח.

החלטה

- א. עו"ד המציג יפוי כח שאינו עומד בתנאי סעיף 91 לחוק הלשכה, או כל דין אחר, כאילו יפוי הכח כן עומד בהם, עובר עבירה אתית.
- ב. אישור ושימוש ביפוי כח שאין בו פרטי מייפה הכח היא עבירה אתית.
- ג. אישור חתימה של מייפה כח שהמשרד (מיופה הכח) אינו יכול לזהות אותו היא עבירה אתית.
- ד. שימוש ביפוי כח בידיעה שנעשה בנסיבות המפורטות בסעיפים א' ו'ג' הוא עבירה אתית. [החלטה מספר את 111/04].

סעיף 10 לחוק הנוטריונים

שאלתא האם סעיף 10(א) לחוק הנוטריונים, התל"ו – 1976, האוסר על נוטריון להשתמש בסמכות מסמכיותו בענין של עצמו, מונעת ממנו לאשר חתימת לקוח על יפוי כח נוטריוני לפיו הנוטריון הוא מיופה הכח.

החלטה אין כל מניעה כי נוטריון יאמת חתימת לקוח הממנה את הנוטריון לטפל בענינו של הלקוח. **הערת העורכת** יש להבחין בין שני מצבים. הראשון, לגבי חל סעיף 10(א) כאשר יפוי הכח ניתן, לדוגמה, כדי להבטיח זכויותיו של נוטריון שרכש דירה לעצמו, אין הנוטריון מוסמך לאמת את חתימת המוכר. המצב השני, שעולה בשאלתא, כאשר לנוטריון אין כל ענין אישי בהפעלת יפוי הכח, אלא ענין מקצועי גרידא, אין כל סיבה מדוע תוגבל זכותו לאמת את חתימת מרשהו. ענין של עצמו זה רק כשזה ענין פרטי שלו. [החלטה מספר את 114/04].

עורך דין שמונה על-ידי עמותה ללא כוונת רווח לטפל בענין מסוים

שאלתא מה חובתו של עורך דין, אשר מונה על ידי עמותה ללא כוונת רווח כדי לטפל בנושאים מסוימים, כאשר העמותה חדלה לפעול והקשר עם הלקוחות אבד.

החלטה עורך דין שקיבל על עצמו טיפול בתיק, בין שקיבל יפוי כח ישיר מהלקוח ובין שהתיק הועבר אליו על-ידי עמותה, כפוף להוראות כלל 13 לכללי האתיקה וחייב לפעול בהתאם.

ככל שהתיק תלוי בפני בית המשפט – עליו גם לפעול בהתאם להוראת תקנה 475 לתקנות סדר דין אזרחי או כל דין אחר על מנת לקבל את אשור בית המשפט לפניו תלוי הענין ולהשתחרר מהייצוג בתיק. [החלטה מספר את 163/04].

פרסום ברבים של מספר רישיון עורך דין

שאלתא האם ניתן לפרסם ברבים את מספרי הרישיון של עורכי הדין?

החלטה אין מניעה לעשות כך. בהתאם להוראות כלל 2(ג) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התס"א-2001, חייב עורך דין לציין את מספר רישיונו על המסמך הראשון שהוא מגיש בשם לקוחו בהליך משפטי, על תצהיר שהוא מאשר ועל כל מסמך אחר הכולל אישור או אימות על ידי עורך דין.

על מידע זה חלות הוראות סעיף 23ב(א) לחוק הגנת הפרטיות המתיר לגוף ציבורי לפרסם מידע אשר פורסם לרבים על פי סמכות כדן. בבסיבות האמורות גם לא ניתן לטעון שאין הסכמה מצד חברי הלשכה לפרסום של מספר הרישיון, מה גם שהלשכה היא אשר קובעת את מספרי הרישיון.

לא נראה כי יש בעובדה שניתן להסיק את הוותק המקצועי של עורך הדין ממספר רישיונו כדי לגרום למסקנה כי מסירת המספר יש בה שימוש בידיעה על עניינו הפרטים של אדם. [החלטה מספר את 200/04].

אי קבלה כחבר לשכה בגלל שהוכרז פושט רגל, וביטולה לאחר

הוצאת צו הפטר

עובדות המתמחה עבר את בחינות הלשכה, אך לא התקבל כחבר ללשכת עורכי הדין מאחר והוכרז, לבקשתו, כפושט רגל. במכתב סמנכ"ל הלשכה, מיום 21.5.03, אל המתמחה נאמר, כי:

"לאור העובדה שהנילון הגיש בקשה להכריז על עצמו כפושט רגל ובתגובתו לא הוכחשה הטענה כי ניתן כנגדו צו כינוס נכסים, אנו סבורים כי אין זה ראוי לקבלו כחבר בלשכת עורכי הדין. החלטה זו תעמוד בתוקפה כל עוד יעמוד צו כינוס הנכסים בתוקפו. אם יבוטל הצו, יהיה הנילון רשאי לפנות בבקשה מחודשת ללשכה והעניין יוחזר לדיון בועדת האתיקה."

לאחרונה פנה המתמחה בבקשה להתקבל כחבר ללשכה, זאת לאור צו הפטר שניתן לו כמבוקש וביטול כל ההגבלות שהוטלו על המבקש על פי צו הכינוס, לרבות צו עיכוב יציאה מן הארץ.

שאלתא האם לפי סעיף 48(3) לחוק לשכת עורכי הדין ניתן לקבלו כחבר בלשכה?

החלטה לאפשר למתמחה לקבל רישיון בטקס הקרוב [החלטה מספר את 31/03]